

5/12/99

Συμφέρει το «ναι»

Η πλειοψηφία του πολιτικού κόσμου, με προϋποθέσεις η χωρίς, ισοστατεί υπέρ της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας. Όμως ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει το θέμα δίνει την εντύπωση ότι μάλλον θα επεχαιρεί αν η πορεία της Ευρώπης έμεινε κλειστή για τους γείτονες. «Ποιος δεν θα 'θελε να συνορεύει με μια χώρα με ευρωπαϊκά χαρακτηριστικά! Αλλά η σημερινή Τουρκία, τι κρίμα, δεν πληροί τις προϋποθέσεις» ακούγεται συχνά, και μάλλον υποκριτικά, από υπεύθυνα πολιτικά χείλη.

Ομως, για τη σημερινή Τουρκία συζητάμε. Αν μιλούσαμε για μια Τουρκία που θα είχε χαρακτηριστικά σύγχρονου ευρωπαϊκού κράτους, προφανώς δεν θα υπήρχε αντικείμενο συζήτησης και είναι απολύτως βέβαιο ότι τα περισσότερα από τα σημαντικά προβλήματα θα είχαν λυθεί. Καλούμαστε λοιπόν αντί να υπεκφεύγουμε, να απαντήσουμε ευθέως στο ερώτημα: Συμφέρει ή όχι την Ελλάδα η ευρωπαϊκή πορεία της σημερινής Τουρκίας;

Κανείς δεν τρέφει αυταπάτες, ότι η εξασφάλιση από τη γειτονική χώρα του προενιαξιακού καθεστώτος θα έχει ως αποτέλεσμα να αποκτήσει το τουρκικό κατεστημένο ευρωπαϊκή συμπεριφορά ή ότι θα αρχίσει να δρομολογείται η επίλυση των ελληνoturκικών προβλημάτων. Οι ίδιοι οι Τούρκοι γνωρίζουν ότι θα αναμένουν ίσως και κάποιες δεκαετίες όταν προβάλλουν πριν φτάσουν κάποτε να ενταχθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ζήτημα που τίθεται και αναζητεί επίσης απάντηση από μας είναι: Ποιες είναι οι αντιθέσεις στη σημερινή Τουρκία και πως θα λειτουργήσει στο εσωτερικό της η ευρωπαϊκή πορεία; Υπέρ ή κατά των μακροπροθεσμών συμφερόντων μας;

Το κεμαλικό κράτος νιώθει περικυκλωμένο από εχθρούς (Ρωσία, Αρμενία, Ιράν, Ελλάδα). Επίσης αιθάνεται ότι αν χαλαρώσει η αυταρχική δομή του, κινδυνεύει να διαλυθεί λόγω των έντονων εσωτερικών αντιθέσεων, εθνικών, θρησκευτικών και κοινωνικών (μουσουλμανικό κίνημα, Κουρδοί).

Με βάση τα παραπάνω αιτιολογεί και τον κυρίαρχο ρόλο του στρατού στην τουρκική κοινωνία. Το τουρκικό κατεστημένο είναι γνωστό ότι νιώθει άβολα όταν ακούει περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων (άρα μεγαλύτερη ελευθερία και στους ισλαμιστές), δικαιωμάτων στις εθνικές μειονότητες (που σημαίνει αναγνώριση και των Κούρδων μ' ό,τι αυτό συνεπάγεται), για ενίσχυση

των δημοκρατικών θεσμών, του ρόλου του κοινοβουλίου και για δημοτικό εκσυγχρονισμό, που εκ των πραγμάτων σημαίνουν περιθωριοποίηση του στρατού όπως συμβαίνει σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες. Μηροστά ο' αυτό το φόβο η Τουρκία δείχνει να επιθερμίζει λοιπόν την πορεία προς την Ευρώπη, αλλά με τις «τουρκικές ιδιαιτερότητες».

Δεν γνωρίζουμε ακόμη αν στο Ελσίνκι οι Ευρωπαίοι θα δώσουν καποιους όρους. (Αν αυτό γίνει, τόσο το καλύτερο). Όμως κι αυτό να μη γίνει, ο εκσυγχρονισμός των πολιτικών θεσμών της Τουρκίας από τη στιγμή που επιλέγει την ευρωπαϊκή πορεία είναι αναποφεύκτος. Επίσης είναι γνωστό ότι οι πιο φιλοευρωπαϊκές δυνάμεις βρίσκονται στις δυναμικές ελίτ (επιχειρηματίες, ακαδημαϊκοί) και από αυτή τη διαδικασία είναι βέβαιο ότι θα ενισχυθούν τη θέση τους στο πολιτικό σύστημα, ενώ αντίθετα είναι επίσης βέβαιο ότι θα αποδυναμωθούν σταδιακά τα πιο ιρρεκονομικά, αποδοδωρικά στοιχεία.

Αυτούτως το βάρος της ιστορίας μας κάνει να μη βλέπουμε τη δυναμική των πραγμάτων. Χάρην του χρόνου, λέμε ότι στο αμέρι. Στα λογία λέμε ότι θα δελαρί να γεγονενοουμε με μια ευρωπαϊκή χώρα, αλλά, όταν βλέπουμε ότι οι απέναντι κάνουν βήματα προς αυτή την κατεύθυνση, τους κοιτάζουμε με «μίσος ματι» κι ευχόμαστε, έστω κρυφά, να μην προχωρήσουν, διακατεχομενοι μάλλον από μια ιδιότυπη «ιστορική ζηλία» παρά από μια ψυχράρητη πολιτική προσέγγιση της υποθέσης. Κι όμως εμείς περισσότερο από πο κάθε ευρωπαϊκή χώρα οφείλουμε, αντί να βαζουμε εμποδία, να φροντίζουμε ώστε όλα αυτά να γίνουν το ταχύτερο δυνατόν. Αντιθέτως, ο μεγαλύτερος εφιάλτης μας πρέπει να είναι η διαπίσωση της σημερινής υπανάπτυξης και κοινωνικής καθυστέρησης.

Αλλά, δυστυχώς, ακόμη κι εκείνες οι φωνές στο εσωτερικό των κομμάτων και ιδιαίτερα της κυβέρνησης που αντιλαμβάνονται τα πράγματα μ' αυτό τον τρόπο φαίνεται ότι προσμετρούν το πολιτικό κόστος και δεν μιλούν καθαρά.

Όλοι γνωρίζουν ότι για να γίνουν όλα αυτά που προαναφέραμε θα περάσει χρόνος. Θα ήταν όμως μεγάλη αφέλεια να περιμένουμε να εξευρωπαϊστεί πρώτα η Τουρκία και μετά να χτυπήσει την πορεία της Ευρώπης. Αυτά τα δυο πάνε μαζί. Αλλάστε όπως λέει μια σοφή λαϊκή παροιμία, «το αγώι ξεπνίγει τον αγώγιατη». Κι αν κάποιος πρέπει να λησπεί αν η πορεία της Ευρώπης μένει κλειστή για την Τουρκία ήμαστε εμείς πρώτοι.

Του ΔΗΜΗΤΡΙΗ ΤΣΙΟΝΑΣ